1

in kaart

AMATEURKUNSTEN
IN VLAANDEREN

DIT DOET ME WAT

amateurkunsten
in Vlaanderen

IN KAART

1

‘Als ik nergens naartoe moet, speel ik de hele dag’

© Sophie Nuytten

Fons Van Aerschot (17) is altsaxofonist bij het Youth Jazz Collective van Muziekmozaïek, een jongerenbigband waarin muzikanten vier jaar lang de kans krijgen om samen te groeien, muziek te spelen, te leren en met gerenommeerde dirigenten samen te werken.

“Mijn hele familie maakte muziek in de fanfare. Ik twijfelde over het instrument dat ik wou leren. Piano of gitaar, dacht ik, maar dat past niet in een fanfare. Toen heb ik gewoon gekeken naast wie ik wou zitten: mijn tante op de saxofoon. Muziek maken voelde lange tijd als iets vanzelfsprekends, tot mijn enthousiasme na vier jaar klassieke notenleer begon af te zwakken. Ik heb zelfs op het punt gestaan om te stoppen, maar besloot het nog een kans te geven in de jazzrichting. Ik denk dat ik al na de eerste les thuiskwam en zei: ik word muzikant.”

“Als ik op vrije dagen nergens naartoe moet, speel ik non-stop. Op een gewone schooldag – ik studeer wetenschappen-wiskunde – ben ik niet veel thuis. Dan oefen ik ’s avonds een uurtje of ga ik naar een repetitie. Ik speel bij De Fournisseurs, een band met best wel wat optredens, en bij een paar kleinere combo’s, allemaal gelinkt aan de muziekschool.”

“Rond mij staan niet alleen saxofoons, ook trompetten, piano, gitaar, de drums van mijn broer. Ik vind het plezant om daar dingen op uit te zoeken. Ik ben nogal impulsief. Zo heb ik ook leren jongleren, op mijn handen staan... Zodra ik dat kan, stop ik er ook weer mee. Met muziek gaat het ook een beetje zo. Als ik even genoeg heb van de sax, ga ik aan de piano zitten.”

“Ik heb deze zomer geprobeerd om enkele eigen nummers op te nemen, af en toe zal ik aan kameraden vragen of ze iets willen inspelen. En verder hoop ik dat corona niet te veel roet meer in het eten gooit, dat blazers weer mogen blazen en dat we snel terug kunnen samenspelen.”

Amateurkunsten in kaart gebracht

Het onderwerp heel precies afbakenen, is voor elk onderzoek de eerste stap. In dit thema definiëren we waar 'de amateurkunsten' allemaal voor staan. Maar ook hoe ze zich onderscheiden, organiseren en manifesteren op beleidsvlak en in het veld. En waarmee zijn al die amateurkunstbeoefenaars nu juist bezig?

ONTDEK OOK ONZE VIDEO'S

▶ amateurkunsten.be

De amateurkunstensector is een zelfstandig beleidsdomein binnen het Vlaamse cultuurbeleid. Sinds 2000 ondersteunt de Vlaamse overheid de amateurkunsten via het **Decreet betreffende de amateurkunsten**. De sector heeft een uniek DNA waarmee ze zich onderscheidt van andere culturele domeinen zoals professionele kunsten, erfgoed, sociaal-cultureel volwassenenwerk, lokaal cultuurbeleid of circus. Eigen aan de amateurkunsten is het samengaan van een artistieke, sociale en educatieve component. Dat betekent dat de deelnemers en organisatoren van een amateurkunstenactiviteit focussen op creatie en creativiteit, mensen samenbrengen en een leeromgeving creëren. Voor elke beoefenaar verschilt de verhouding van het belang van elk van die drie componenten. De ene vindt samen spelen belangrijk, voor een ander is dat creativiteit of eigen talentontwikkeling. Door het samengaan van deze drie belangrijke functies, vinden amateurkunsten bovendien vaak plaats op de snijlijn met andere domeinen binnen en buiten de cultuursector, waaronder kunsten en erfgoed, kunst- en cultuureducatie, onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, welzijn en zorg, de jeugdsector en het sociaal-cultureel volwassenenwerk. In thema *4 — verbinden* komen we hier uitgebreid op terug.

Amateurkunsten: what's in a name?

Het begrip 'amateurkunsten' is een beleidsterm. Wie een amateurkunst beoefent, noemt zichzelf zelden 'amateurkunstenaar'. Vaker zeggen beoefenaars dat ze een creatieve of artistieke hobby uitoefenen, of simpelweg dat ze zingen, dansen, fotograferen, theater spelen, lid zijn van de fanfare of het koor, dj'en, in een band spelen, schrijven, saxofoon spelen, schilderen,... De ene beoefent een hobby individueel, terwijl de andere lid is van een koor, harmonie, theatergezelschap, brassband, dansgroep, fotoclub, rockband of dj-duo.

De term 'amateur' heeft vaak een negatieve connotatie. Met 'amateurisme' wordt pejoratief bedoeld dat iets op een oppervlakkige manier gebeurt.
Ook Van Dale hanteert een te beperkte invulling van amateurkunsten: namelijk *kunstvormen beoefend door een niet-professionele beoefenaar*. Een strikte tegenstelling tussen 'amateur' en 'professioneel' is in de praktijk echter moeilijk aan te houden. Amateurkunstenaars met ambitie halen een hoog niveau. Verschillende beoefenaars halen inkomsten uit hun kunst en kunnen semi-professioneel genoemd worden. Ook de suggestie dat amateurkunstenaars hun praktijk niet ernstig zouden nemen, spreken de feiten tegen. Veel beoefenaars kunnen niet bestempeld worden als 'beginners', zijn verschillende uren per week actief bezig met hun praktijk en verwerven een grote deskundigheid. Bovendien blijven amateurkunstenaars vaak een leven lang bijleren.

Toch is het zo dat het begrip 'amateur' een heel andere oorsprong heeft: het Latijnse woord voor 'houden van' – 'amare'.
De amateurkunstenaar heeft in de eerste plaats liefde voor de kunst en beoefent de artistieke praktijk vanuit een grote gedrevenheid. 'Amateur' als 'liefhebber' dus. Zelf associëren beoefenaars de term 'amateurkunst' in de eerste plaats met 'enthousiasme' en 'creativiteit' (Vanherwegen, Siongers, Smits et al., 2009).

In beleids- en onderzoekstermen worden amateurkunsten ook

Eigen aan de amateurkunsten is het samengaan van een artistieke, sociale en educatieve component

soms **'actieve of productieve cultuurparticipatie'** genoemd, in tegenstelling tot 'passieve of receptieve cultuurparticipatie'. Passieve cultuurparticipatie is dan bijvoorbeeld naar een film, concert, theater of een museum gaan. **Amateurkunsten zijn 'actief' – en overkoepelen verschillende disciplines**.

Negen landelijke amateurkunstenorganisaties

Het Amateurkunstendecreet van 2000 erkent negen landelijke amateurkunstenorganisaties, elk voor een bepaalde discipline (met subdisciplines). Het gaat om BREEDBEELD voor foto, film en multimedia; Creatief Schrijven voor letteren; Danspunt voor dans; Koor&Stem voor koren en vocale muziek; Kunstwerkt voor beeldende kunst; Muziekmozaïek voor folk en jazz; OPENDOEK voor theater; VI.BE voor niet-klassieke muziek en VLAMO voor instrumentale muziek. Deze organisaties hebben de **opdracht amateurkunstenaars over heel Vlaanderen en Brussel te stimuleren, informeren, adviseren, ondersteunen en begeleiden.** Dat doen ze door vormingen, feedback

Amateurkunsten overkoepelen verschillende disciplines

en toonkansen te organiseren, maar ze communiceren ook over hun discipline(s), inspireren en zorgen voor een brede bekendmaking van de activiteiten van- en voor hun doelgroepen. Deze negen landelijke amateurkunstenorganisaties vertegenwoordigen meer dan tienduizend groepen, waaronder zo'n 1200 orkesten (o.a. uit de 'hafabra'-wereld), ongeveer 1000 theatergezelschappen en evenveel koren, maar ook duizenden bands, zo'n 500 dansgroepen, en een veelvoud aan individuen. En dat zijn er – volgens het nieuwe grootschalige onderzoek naar amateurkunstenparticipatie in Vlaanderen – steeds meer.

Lokale ondersteuning

Niet alleen de negen landelijke amateurkunstenorganisaties ondersteunen de amateurkunstenaar en de amateurkunstengroep. Ook lokaal cultuurbeleid schenkt aandacht aan het plaatselijke netwerk van amateurkunsten. Zo voorzien sommige steden en gemeenten subsidies of projectmiddelen, verspreiden ze mee de communicatie van lokale initiatieven, of organiseren ze zelf projecten waaraan amateurkunstenaars kunnen deelnemen. De steden Brussel en Antwerpen ontwikkelden een eigen amateurkunstenwerking. In Brussel profileert Zinnema zich als open talentenhuis en in Antwerpen creëerde Fameus een creatieve broedplaats voor amateurkunstenaars. In thema 3 — *ontplooien* gaan we dieper in op de rol van lokale besturen en de andere spelers die beoefenaars ondersteunen.

DE VLAMING IS EEN AMATEUR-KUNSTENAAR

Tijd voor enkele cijfers!

We staan stil bij de resultaten van de bevolkingsbevraging in 2019. Waar mogelijk en relevant blikken we ook terug naar 2008, toen het eerste grootschalige onderzoek over amateurkunsten 'Amateurkunsten in beeld gebracht' (Vanherwegen, Siongers, Smits et al., 2009) een lacune aan systematisch verzamelde en gedetailleerde informatie over amateurkunstenbeoefening wegwerkte.

Voor een goed begrip geven we eerst de belangrijkste kernpunten mee van de gehanteerde methodologie van het **bevolkingsonderzoek** in 2019. Net als elf jaar eerder richtte de nieuwe bevraging zich tot de Vlaamse bevolking ouder dan 14 jaar en werd een steekproef getrokken uit het Rijksregister. Er was deze keer geen leeftijdsgrens, zoals die van 75 jaar in 2008. De (verwachte) lagere respons bij sociaal-economisch zwakkere groepen is wat meer uitgesproken dan in het eerste onderzoek. Omdat de afwijkingen gecompenseerd worden door weging, laat de behaalde respons toe om uitspraken te doen over de populatie waaruit de steekproef getrokken is. Door bovendien de samenstelling van de verschillende steekproeven op elkaar af te stemmen, zijn de resultaten van 2019 optimaal te vergelijken met die van 2008. Zo komen evoluties helder in beeld.

Het **ledenonderzoek** gebeurde via een websurvey. Die werd tussen maart en mei 2019 vanuit de negen landelijke amateurkunstenorganisaties verstuurd naar een toevalssteekproef van telkens 2500 leden of betrokkenen uit hun adressenbestanden. Er was een respons van 29% (in 2008 was dat 36%). Deze iets lagere respons heeft onder meer te maken met de veranderende werking van de landelijke organisaties. Die werken steeds vaker niet meer (enkel) met vaste lidmaatschappen waardoor ook meer 'losse' contacten in de adresbestanden zitten. Zij hebben een minder sterke band met de organisatie en zijn minder geneigd om mee te werken aan bevragingen. De bevraging omvatte een gemeenschappelijk en een organisatiespecifiek deel. In deze publicatie nemen we bevindingen over uit de vergelijkende analyse tussen de negen organisaties van de gemeenschappelijke delen.

Meer dan 2 miljoen beoefenaars

Wat valt op? **Amateurkunsten zitten duidelijk in de lift**. Maar liefst 44% van de Vlamingen ouder dan 14 jaar doet aan amateurkunsten. Dat is een **stijging van meer dan 7% sinds 2008**. Het gaat hier over mensen die in de voorbije 6 maanden minstens één discipline beoefenden. In absolute cijfers uitgedrukt: tussen 2008 en 2019 zijn er **bijna een half miljoen amateurkunstenaars bijgekomen. Méér dan 2 miljoen Vlamingen** beoefenden de afgelopen 6 maanden amateurkunsten*.

We maken tijd voor amateurkunsten

Er werden 7 **disciplines** in kaart gebracht. Beeldexpressie (foto-

* Omdat beide getallen vanuit een steekproef vertrokken, moeten we een 'betrouwbaarheidsinterval' hanteren. Als we zo'n interval van 95% hanteren, situeert het aantal amateurkunstenaars in 2019 zich tussen 2.034.706 en 2.264.305.

EVOLUTIES AMATEUR-KUNSTEN
2008>2019

	Aantal 15-75-jarigen in het Vlaams Gewest	Amateurkunstenaars in het Vlaams Gewest	
2008	4.759.408	1.745.275	36.67%
2019	4.874.714	**2.149.603**	**44.10%**

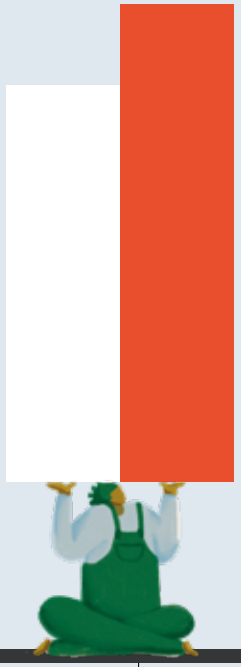

+7,1%

evolutie amateurkunsten alle disciplines
2008 — 36,7%
2019 — 44,1%

Maar liefst 44% van de Vlamingen ouder dan 14 jaar doet aan amateur-kunsten. Dat is een stijging van meer dan 7% sinds 2008

amateurkunstenaars per provincie 2019

ANTWERPEN — 895.600 — 47,9%
VLAAMS-BRABANT — 485.454 — 42%
WEST-VLAANDEREN — 497.191 — 41,4%
OOST-VLAANDEREN — 690.940 — 45,3%
LIMBURG — 366.740 — 41,8%

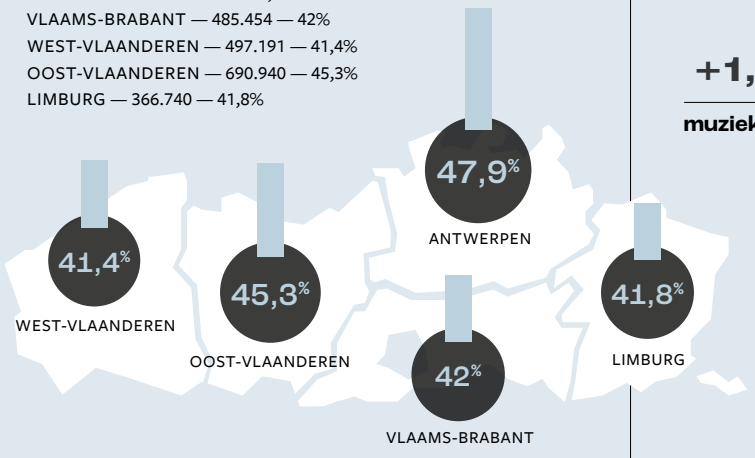

evolutie per discipline

+3,6%
beeld-expressie
2008 — 12,7%
2019 — 16,3%

+5%
beeldende kunst
2008 — 15,5%
2019 — 20,5%

+4,5%
theater
2008 — 2,3%
2019 — 6,8%

+0,8%
dans
2008 — 8%
2019 — 8,8%

+1,3%
muziek
2008 — 10,1%
2019 — 11,4%

+2,5%
zang
2008 — 3,8%
2019 — 6,3%

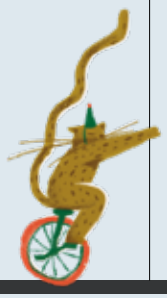

−2,8%
schrijven
2008 — 15,4%
2019 — 12,6%

Tekenen is de favoriete creatieve activiteit van Vlamingen, op de voet gevolgd door een instrument bespelen

grafie, webdesign,...); beeldende kunst (schilderen, keramiek,...); theater (teksttheater, improvisatie, vertelkunst,...); dans (klassiek ballet, urban dance,...); muziek (instrument bespelen, dj,...); zang (koorzang, beatboxen,...) en schrijven (poëzie, een blog bijhouden,...). Voor elke discipline gaat het over een lange reeks activiteiten, opgelijst in het onderzoeksrapport. Die lijst is langer dan in het eerste onderzoek, waaruit opnieuw blijkt dat amateurkunsten succesvol en permanent in beweging zijn. Dit zorgt er wel voor dat de cijfers niet volledig vergelijkbaar zijn met die uit 2008.

Toch zijn de grote lijnen duidelijk. Zo winnen **fotografie en film/video** aan populariteit, net als **tekenen en schilderen**. Er zijn ook beduidend meer mensen die meewerken aan **theatervoorstellingen**, **musicals**, **cabaret** of **comedy. Dans** blijft relatief stabiel. De populairste dansvormen vandaag zijn koppeldans (bv. stijl- en salondans, salsa, lindy hop,...), internationale dansen (Afrikaans, Bollywood, Flamenco,...) en hedendaagse dans. Het aantal muzikanten bleef ook stabiel, maar meer mensen geven aan een **muziekinstrument** te spelen. **Solozang, zingen in een band** en **rappen** is dan weer sterk toegenomen. Verder leren we dat bijna twee vijfde van de muzikanten en zangers pop en rock maken en dat één op vier muziek maakt in een fanfare of harmonie. **Klassieke muziek** bengelt aan de staart. Minder mensen schreven **opiniestukken, blogs en reisverhalen**. **Romans en (kort)verhalen** werden dan weer populairder. Over populariteit gesproken: **tekenen** is de favoriete creatieve activiteit van Vlamingen die ooit amateurkunsten beoefend hebben, op de voet gevolgd door een **instrument bespelen**. Meer weten? In het onderzoeksrapport worden 66 creatieve activiteiten gerangschikt naar populariteit.

Creatievelingen houden het vaak niet bij één activiteit, zo blijkt uit het bevolkingsonderzoek. Dat muziek en zang vaak gecombineerd worden, is logisch. Dat beoefenaars van beeldende kunst ook vaak dansen en/of schrijven, is allicht minder bekend. Ook in het **ledenonderzoek** werd onderzocht welke creatieve activiteiten de bevraagden van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties zoal combine(e)r(d)en. — FIG 01 toont deze boeiende combinaties.

De **intensiteit** waarmee een creatieve activiteit beoefend wordt, verschilt sterk. Globaal zien we een toename met maar liefst 10% van de **'occasionele beoefenaars'**, mensen die in de voorbije 6 maanden éénmalig één of meerdere creatieve activiteit opnamen. Bij de **'frequente beoefenaars'** – mensen die ofwel wekelijks creatief actief zijn of meerdere activiteiten per maand combineren – stellen we globaal **een lichte daling van 3%** vast. De sterkste verschuiving van frequente naar occasionele bezoekers merken we op in theater en – minder uitgesproken – in beeldende kunst. Wie met schrijven bezig is, doet dit dan weer intensiever dan elf jaar geleden. **De algemene stijging van het aantal amateurkunstbeoefenaars tot 44% van de bevolking is dus vooral toe te schrijven aan de groei van het aantal occasionele beoefenaars.**

We zien een vrij evenwichtige spreiding over de verschillende Vlaamse provincies. In elke provincie beoefende minstens 40% van de inwoners ooit amateurkunsten. Ten opzichte van 2008 valt op dat de beoefening in Vlaams-Brabant gelijk blijft, terwijl dit in alle andere provincies stijgt. In Oost-Vlaanderen steeg dit zelfs met ruim 10%. Met 45,3% inwoners die ooit amateurkunsten beoefenden, komt Oost-Vlaanderen aardig in de buurt van koploper Antwerpen (47,9%). Op het kaartje op de vorige pagina vind je per provincie het aantal mensen dat ooit een creatieve activiteit uitoefende, zowel in procent als in nominale cijfers, berekend op basis van het bevolkingsaantal.

— FIG 01
CREATIEVE ACTIVITEITEN IN VERSCHILLENDE DISCIPLINES (OOIT GEDAAN)

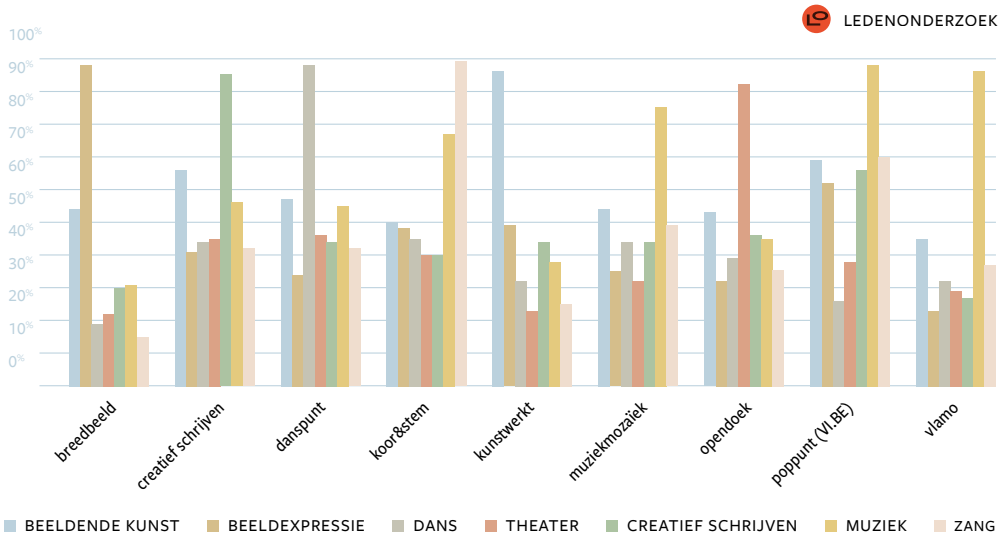

BRON — statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/structuur-van-de-bevolking

EVOLUTIES IN BELEID EN PRAKTIJK VAN DE AMATEURKUNSTEN

In elke provincie beoefende minstens 40% van de inwoners ooit amateurkunsten

De stijging van het aantal amateurkunstbeoefenaars tot 44% van de bevolking is vooral toe te schrijven aan de groei van het aantal occasionele beoefenaars

Bij het opstellen van de bevraging merkten de onderzoekers dat het **aanbod aan activiteiten per amateurkunstendiscipline sinds 2008 sterk evolueerde**. Maar niet alleen het aanbod aan activiteiten wijzigde, ook de werking van de landelijke amateurkunstenorganisaties evolueerde mee. Daar zijn de grote maatschappelijke uitdagingen niet vreemd aan: digitalisering, individualisering, het diversiteitsvraagstuk en duurzaamheid, maar ook de evolutie van belendende beleidsdomeinen zoals kunst- en cultuureducatie en – in het bijzonder – het deeltijds kunstonderwijs (DKO). Bovendien is de amateurkunstensector de jongste tien jaar verder geprofessionaliseerd.

De ondersteuning richting de beoefenaar wordt steeds meer op maat georganiseerd en de landelijke amateurkunstenorganisatie profileert zich steeds meer als een open dienstverlenende sectororganisatie.

Daarnaast is er ook op beleidsvlak een en ander geëvolueerd. Wat is er op Vlaams, provinciaal en lokaal cultuurniveau veranderd? Welke gevolgen heeft dit voor de amateurkunsten? We zetten de belangrijkste beleids- en praktijkevoluties sinds 2008 op het terrein van de amateurkunsten op een rijtje.

Verschuiving van lokale en provinciale cultuurmiddelen

De ondersteuning van lokale amateurkunstengroepen, verenigingen en individuele beoefenaars is sterk verankerd in het beleid van de Vlaamse steden en gemeenten, net als bijvoorbeeld deeltijds kunstonderwijs en jeugdwerk. Op het lokale niveau worden amateurkunsten 'gekweekt'. Beoefenaars vinden in hun stad of gemeente niet alleen financiële steun, maar kunnen er ook gebruik maken van infrastructuur en vaak ook van de gemeentelijke communicatiekanalen.

Maar sinds **1 januari 2016** is **lokaal cultuurbeleid geïntegreerd in het Gemeentefonds**. Dat betekent dat de Vlaamse overheid de sectorsubsidies voor lokaal cultuurbeleid in het algemeen Gemeentefonds stort en dus niet langer bestemt voor cultuur. In tegenstelling tot vroeger zijn de middelen dus niet langer 'geoormerkt': lokale besturen beslissen sinds 2016 zelf waarvoor ze de middelen van het Gemeentefonds inzetten. Belangrijk is daarbij dat de amateurkunsten **blijven deel uitmaken van een duurzaam en onderbouwd lokaal cultuurbeleid**. Meer dan tienduizend amateurkunstengroepen en -verenigingen rekenen op de ondersteuning van hun stad of gemeente.

Twee jaar later, **vanaf 1 januari 2018**, haalde de Vlaamse regering de **persoonsgebonden bevoegdheden** (**waaronder cultuur**) weg van de provincies, dat andere beleidsniveau dat amateurkunstengroepen en -projecten sinds jaar en dag (financieel) ondersteunde. De verschuiving van de provinciale bevoegdheden bracht grote veranderingen mee voor het ondersteuningsbeleid van culturele organisaties en spelers. De Vlaamse regering zocht hiervoor een oplossing met het **Decreet bovenlokale**

Op beleidsniveau vonden er in enkele jaren verschillende wijzigingen plaats in het ecosysteem van de amateurkunsten – van lokaal, over provinciaal tot Vlaams niveau

cultuurwerking, dat, na de overgangsjaren 2018 en 2019, in 2020 van start ging. Dit decreet zet vooral in op ondersteuning van bovenlokale cultuurprojecten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die een regierol opnemen in hun regio. Ook het nieuwe Steunpunt voor Bovenlokale Cultuur, OP/TIL, wordt via dit decreet ondersteund. OP/TIL ondersteunt zowel intergemeentelijke samenwerkingen, lokale besturen als culturele organisaties en verenigingen in hun ambitie om bovenlokaal te werken.

Eind 2018 werd het Forum voor Amateurkunsten, dat twaalf jaar lang steunpunt en belangenbehartiger van de amateurkunstensector was geweest, stopgezet. De negen amateurkunstenorganisaties werden in 2018 lid van De Federatie, sectororganisatie voor sociaal-cultureel werk en amateurkunsten.

Wat de verschillende organisatievormen en evoluties bindt, is maatwerk per discipline

Kortom: op beleidsniveau vonden er in enkele jaren verschillende wijzigingen plaats in het ecosysteem van de amateurkunsten – van lokaal, over provinciaal tot Vlaams niveau. Deze evoluties brachten niet alleen veranderingen, maar ook kansen voor de amateurkunstensector met zich mee.

Ondersteuning voor talentontwikkeling

De sterke traditie die de provincies hadden ontwikkeld om via wedstrijden, festivals en projecten amateurkunstenverenigingen en kunstenaars een duw in de rug te geven, mocht door de verschuiving van de provinciale cultuurbevoegdheden niet verloren gaan. Kunstwerkt hervormt Buren bij Kunstenaars, de open atelierdagen die ontstonden op initiatief van de provincie West-Vlaanderen, tot Atelier in Beeld dat vanaf 2021 overal in Vlaanderen doorgaat. VI.BE, de clubs van het Clubcircuit, AB en JHOB werkten samen de provinciale popconcours uit tot het podium- en kansenparcours Sound Track. Ook de andere landelijke amateurkunstenorganisaties smeedden in overleg met de Vlaamse overheid plannen om **talentontwikkeling** en **kwaliteitsbevordering** bij lokale groepen en amateurkunstenaars te bevorderen. De provinciale wedstrijden en projecten werden geactualiseerd en in talentontwikkelingstrajecten gegoten, waarmee de klemtoon verschuift van competitie naar coaching en ontwikkeling. De amateurkunstenkoepels kijken met veel ambitie uit naar de verdere uitwerking en ondersteuning van deze plannen. In thema 3 — *ontplooien* gaan we dieper in op talentontwikkeling in de amateurkunsten.

Van leden- naar open sectororganisatie

Uit onderzoek blijkt dat het georganiseerde vrijetijds- en cultuuraanbod steeds meer onder druk komt te staan. Bottom-up initiatieven winnen terrein, langdurige engagementen maken plaats voor een kortstondige betrokkenheid van de beoefenaar (van Dijk, van den Eijnden, van Hout, Neele, Noijens, et al., 2017). Zoals eerder vermeld, laat ook de bevolkingsbevraging een stijging van het aantal **occasionele amateurkunstenbeoefenaars zien van 10% in 2008 naar 20% in 2019**, deels ten koste van de frequente beoefenaar.

Volgens sociologen wijzen deze trends op een **'postmoderne' levensstijl**, gekenmerkt door informalisering, individualisering, flexibiliteit en eclecticisme (Bauman 2011; Featherstone 2007; Warde, Wright, & Gayo-Cal 2007; Holt 1997; van Ingen & Dekker 2011).

Deze trends beïnvloeden ook de organisatievorm van de landelijke amateurkunstenkoepels. Enkele organisaties zijn sinds 2008 geëvolueerd **van een ledenorganisatie naar een meer dienstverlenende sectororganisatie**, een open huis waar alle geïnteresseerden in die bepaalde discipline terecht kunnen. BREEDBEELD en Danspunt lichten later in dit thema deze evolutie toe. Sommige koepels werken nog steeds met leden, maar stellen (een deel van) hun diensten voor alle geïnteresseerden open. Organisaties als VLAMO en OPENDOEK **herstructureerden** de voorbije jaren **op bestuurs- en organisatieniveau**. Geen gemakkelijke oefening, want verschillende landelijke koepels ontstonden in 2000 vanuit een fusie van diverse provinciale afdelingen en subdisciplines die elk hun eigen inbreng hadden in het bestuur en de organisatie van de landelijke koepels. Zo vormde OPENDOEK de provinciale afdelingen om tot zestien (nu vijftien) verschillende regiowerkingen. Ook VLAMO doorliep een vernieuwingstraject dat leidde tot

een nieuwe bestuursstructuur. Andere organisaties, zoals Kunstwerkt en Creatief Schrijven, zijn vooral gericht op individuele beoefenaars. Toch ondersteunen ze ook groepen zoals atelierwerkingen, schrijfgroepen en open podia voor bijvoorbeeld *spoken word*. **Wat al deze verschillende organisatievormen en evoluties bindt, is maatwerk per discipline.** Elke landelijke amateurkunstenkoepel beslist voor de eigen discipline welk organisatie- en bestuursmodel het best aansluit bij de actuele noden en behoeften van de groepen en beoefenaars in hun sector.

Verbreding: aftasten en raakpunten zoeken

De verbreding zet zich niet alleen door in het interne organisatiemodel van de landelijke organisaties. Twee amateurkunstenorganisaties brachten de voorbije jaren een verbredingsproces op gang. Creatief Schrijven fuseerde in 2020 met Jeugd & Poëzie, een kunsteducatieve organisatie die inzet op poëzie bij kinderen en jongeren. De fusie kwam er om tegemoet te komen aan de noden van de beoefenaars: voor kinderen en jongeren is het schrijfaanbod in Vlaanderen maar pover. Door zich te verenigen met Jeugd & Poëzie kan Creatief Schrijven werken aan een structureel schrijfaanbod voor kinderen en jongeren – en zo schrijvers levenslang ondersteuning bieden.

Ook Poppunt, aanvankelijk de amateurkunstenorganisatie voor pop, rock en dj's, gaat sinds 2020 als VI.BE door het leven en werkt nu ook voor de professionele muzikant. Een deel van de werking van Kunstenpunt, het steunpunt voor professionele kunsten, is ingekanteld in VI.BE, waardoor de werking nu het volledige spectrum van de niet-klassieke muzikant en diens entourage omvat: van lokaal tot internationaal en van amateur tot professioneel.

Amateurkunsten, professionele kunsten en DKO: één ecosysteem

Amateurkunsten en **professionele kunsten** groeien over de verschillende disciplines heen al jaren naar elkaar toe. Een logische tendens: amateurkunstenaars bewegen zich binnen een continuüm van startende beoefenaar tot gevorderde. Voor wie ambitie heeft, ligt de stap naar de professionele kunsten voor de hand. Amateurkunstenorganisaties werken samen met professionals voor feedback en coaching. Maar ook omgekeerd vinden professionele regisseurs, choreografen, dirigenten en docenten een plek in de amateurkunstensector. Bovendien worden ze door het amateurkunstenveld betrokken bij jury's, projecten, opleidingstrajecten, de visievorming van organisaties enzovoort. Amateurkunsten en professionele kunsten zijn communicerende vaten en vormen één ecosysteem.

Niet alleen de professionele kunsten groeiden de voorbije jaren naar de amateurkunsten toe, ook de banden met het **deeltijds kunstonderwijs** (DKO) werden nauwer. Verschillende academies werkten al langer samen met lokale amateurkunstenverenigingen, bijvoorbeeld om voorstellingen te creëren. Een logische samenwerking, want veel DKO-leerlingen komen tijdens of na hun opleiding terecht bij een theatergezelschap, orkest, fanfare, harmonie of koor in hun buurt. Uit het bevolkingsonderzoek blijkt dat 27% **van de amateurkunstenaars momenteel een opleiding in het DKO volgt of dat ooit gedaan heeft**. Uit het ledenonderzoek blijkt dat dit bij de bevraagden van de 9 landelijke amateurkunstenorganisaties zelfs oploopt tot minimum de helft. Met het Decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs uit 2018 werd dit partnerschap decretaal

Binnen de alternatieve leercontext leggen DKO-leerlingen een deel van hun opleiding af bij een plaatselijke amateurkunstenvereniging

verankerd in de vorm van de alternatieve leercontext (ALC), een vorm van werkplekleren. Binnen de alternatieve leercontext leggen DKO-leerlingen een deel van hun opleiding af bij een plaatselijke amateurkunstenvereniging. Zo kunnen leerlingen in de muziekopleiding bijvoorbeeld het vak 'groepsmusiceren' uitvoeren bij een harmonie, fanfare of orkest. Deze samenwerking biedt heel wat voordelen. De leerling kan proeven van ervaring buiten de schoolmuren, de amateurkunstenvereniging sleutelt aan kwaliteitsbevordering en de academie kan potentieel nieuwe leerlingen aantrekken.

Deze verbredingsprocessen tonen aan dat amateurkunsten bruggenbouwers zijn. Meer hierover in thema 4 — *verbinden*, met voorbeelden van en getuigenissen over samenwerking met verschillende sectoren en beleidsdomeinen. Het spreekt voor zich dat alle evoluties op beleids- en werkterreinvlak gevolgen hebben voor de amateurkunstenbeoefening van de Vlaming. In het onderzoek wordt nagegaan wat dit doet met de amateurkunstenaar. Is diens profiel veranderd sinds 2008? Welke noden, behoeften, verwachtingen heeft de beoefenaar vandaag? En welke innovaties zijn er? In de volgende thema's werpen we een blik op de onderzoeksresultaten.

AMATEURKUNSTEN

VLAANDEREN

negen landelijke amateurkunsten-organisaties

Steunpunt voor Bovenlokale Cultuur OP/TIL

De Federatie

© Thomas Verfaille

Creatief Schrijven

SCHRIJVEN

Steunpunt voor wie schrijven niet laten kan

Creatief Schrijven creëert kansen voor beginnende en semiprofessionele schrijvers in alle genres en versterkt duurzaam het schrijflandschap.
We zijn een netwerkorganisatie die mensen samenbrengt vanuit een gezamenlijke passie: liefde voor taal en het geschreven woord. Want, zoals dichter Maud Vanhauwaert het zo mooi formuleert: “Wie zich kan verliezen in taal, wint verbeelding voor het leven.” We geloven dat iedereen een verhaal heeft dat de moeite waard is. Door samen op zoek te gaan naar de juiste woorden en beelden, helpen we mensen hun stem te vinden en te laten horen in de maatschappij en werken we mee aan een meer inclusieve samenleving.

Levenslang leren ligt Creatief Schrijven nauw aan het hart.
We organiseren cursussen, een schrijfdocentenopleiding en vormingssessies voor ervaren schrijfdocenten. Daarnaast bieden we coaching en (manuscript-)begeleiding aan en geven we schrijfliefhebbers podium- en publicatiekansen in diverse projecten en op het online platform Azertyfactor. Creatief Schrijven is de drijvende kracht achter de Schrijfdag, het Belgisch Kampioenschap Poetry Slam, de opleiding Schrijvers-Academie en het magazine VERZIN. Sinds begin 2020 zijn we gefuseerd met Jeugd en Poëzie en ontwikkelen we een aanbod voor scholen, kinderen en jongeren.

Creatief Schrijven is lid van het Boekenoverleg, van Folio, de koepel van culturele en literaire tijdschriften, van de European Associaton of Creative Writing Programmes, een netwerk van schrijfscholen en van het European Poetry Slam Network.

© Frank Van Hollebeke

Creatief Schrijven vzw
Waalsekaai 15
2000 Antwerpen
+32 (0)3 229 09 90
info@creatiefschrijven.be

— CREATIEFSCHRIJVEN.BE

© Patrick Clerens

muziekmozaïek

FOLK & JAZZ

Muziekmozaïek Folk & Jazz vzw werd opgericht bij het ontstaan van het Amateurkunstendecreet in 2000, als fusie van de Volksmuziekfederatie en Jazz Vlaanderen. Binnen dat decreet zijn we erkend als amateurkunstenorganisatie voor de genres Folk en Jazz.

Onze missie: Muziekmozaïek maximaliseert de artistieke groei van beginnende en gevorderde muzikanten en is bondgenoot van andere organisaties binnen het muzieklandschap. Muziekmozaïek stimuleert ontdekking, creativiteit en artistieke ontplooiing binnen alle genres van Folk & Jazz.

Dat doen we via opleiding en talentontwikkeling, bijvoorbeeld via de Stage voor Traditionele Volksmuziek en de internationale jongerencompetitie B-Jazz International Contest. We organiseren het internationaal jongerenmuziekkamp Ethno Flanders, samen met Jeunesse Musicale International. Samen met het Brussels Jazz Orchestra en Vuurvogels in Gent, richtten we Youth Jazz Collective op, een bigband waar jongeren via leerweken, masterclasses en internationale uitwisseling zich verder kunnen ontplooien. We bieden podiumkansen tijdens de open-stage namiddagen van het VONKfestival, op Gooikoorts Internationaal Folkfestival, Luisterplein (h)erkent talent tijdens de Gentse Feesten en overal in Vlaanderen tijdens het Feest van de Folk.

Muziekmozaïek geeft een aantal publicaties uit. Met Folk en Jazz&Mo' zorgen we voor de enige gedrukte tijdschriften in het Nederlandse taalgebied over deze genres. Je vindt er recensies van cd's en optredens, nieuws over opkomend en gevestigd talent, achtergrondinformatie, theoretische achtergronden – en dan hadden we het nog niet over de mooie foto's.

Wij laten muzikanten, organisatoren én liefhebbers alle hoeken van folk & jazz ontdekken, spelen, leren

© Patrick Clerens

vzw Muziekmozaïek Folk & Jazz
Wijngaardstraat 5, 1755 Gooik
Abrahamstraat 13, 9000 Gent
+32 (0)2 532 28 38
info@muzmoz.be

— MUZIEKMOZAIEK.BE

© Gerbrand Van Uytvanck

INSTRUMENTALE MUZIEK

Gebeten door muziek

VLAMO, de Vlaamse Amateurmuziek-organisatie, wil de instrumentale amateurmuziek laten bloeien, mensen samenbrengen en verbinden door (instrumentale) muziek.
Van harmonies en fanfares tot brass-bands, bigbands, majorettes en twirlers, accordeon- en tokkel-ensembles, strijkensembles en -orkesten, pipebands, blaaskapellen, drum-, percussie- en showkorpsen. Ook onderwijsinstellingen en individuele muzikanten kunnen lid worden. VLAMO is er voor iedereen die muziek speelt, alleen of in groep, op niet-professionele basis.

VLAMO stimuleert en promoot de actieve muziekbeoefening binnen de brede samenleving en draagt bij tot de ontwikkeling van amateurmuzikanten en muziekverenigingen, door hen professioneel te ondersteunen en te inspireren. Wij zorgen voor praktische en artistieke ondersteuning die onze leden nodig kunnen hebben bij het uitoefenen van hun hobby: advies over alle aspecten van het verenigingsleven, een uitgebreid verzekeringspakket, artistieke en organisatorische coaching door deskundigen en educatief materiaal.

Verder organiseert VLAMO onder meer vormingen, workshops, play-ins, festivals en wedstrijden, waaraan verenigingen en muzikanten kunnen deelnemen. Ook over de lands- en gemeenschapsgrenzen zoeken we actief de samenwerking op voor kennisuitwisseling en (inter)nationale evenementen. Naast een artistieke werkplaats is VLAMO dus ook een ontmoetingsplaats waar mensen, verenigingen en gemeenschappen hun banden kunnen versterken. Gedreven door de passie voor muziek willen we samen duurzaam vooruit.

© Geert Vanmaeckelberghe

VLAMO vzw
Charles de Kerchovelaan 17
9000 Gent
+32 (0)9 265 80 00
info@vlamo.be

— VLAMO.BE

drukdrukdruk © Evenbeeld

KUNST WERKT

BEELDENDE KUNST

Kunstwerkt is er voor elke liefhebber van beeldende kunst, maar vooral voor de makers. We inspireren je in de vorm van grote en kleine kunstprojecten en ondersteunen je werk op verschillende manieren. Net als kunst zélf, zet Kunstwerkt aan tot actie en reactie, tot bedenken, maken en overschouwen. Met toonkansen en experimenten moedigt Kunstwerkt beeldende kunstbeoefenaars aan en daagt hen uit om te proeven en zich te verdiepen, om te ontdekken en te delen met gelijkgezinden. Verder houdt Kunstwerkt ogen en oren open voor artistieke en maatschappelijke tendensen en pikt erop in door talent, verbeelding en creativiteit aan te wakkeren.

Met ons tijdschrift Kunstletters, onze vernieuwde website kunstwerkt.be (met blog, zoekertjes, checklist voor tentoonstellen, een aanbod rond grafiek...) en praktijkondersteunende artikels, interviews en video's informeren we de beeldende kunstenaars. Met ons tentoonstellingsaanbod (verzekeringspolis, sokkels...), de atelierbezoeken en ons vormingsaanbod ondersteunen we hen. Inspireren doen we met onze festivals zoals Drawing Days en drukdrukdruk en projecten zoals Atelier in Beeld. Werk tonen, kan via ons gloednieuw digitaal platform Beeld en open calls zoals Oooh. En verbinden doen we doorheen heel onze volledige werking, door een unieke positie in te nemen tussen lokaal cultuurbeleid, kunsten, kunst- en cultuureducatie, (deeltijds kunst-) onderwijs, jeugdwerk, sociaal-cultureel volwassenenwerk, welzijn, participatie, innovatie, erfgoed... Samen met onze collega's uit de amateurkunstensector zijn we ook vertegenwoordigd in Amateo, het Europese netwerk rond actieve kunstbeoefening.

Voor iedereen die beeldende kunst maakt

Kunstwerkt
Bijlokesite
Bijlokekaai 7C, 9000 Gent
+32 (0)9 235 22 70
info@kunstwerkt.be

— KUNSTWERKT.BE

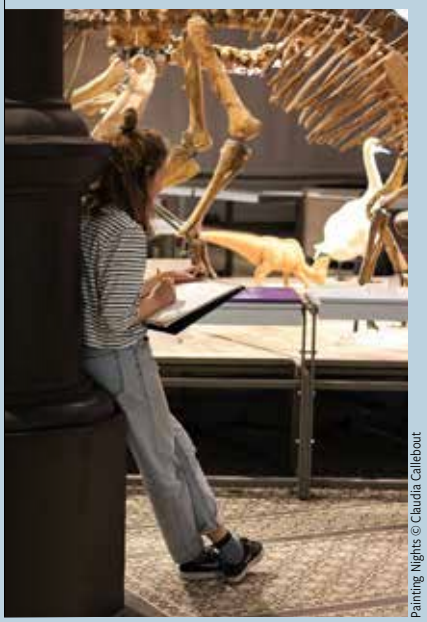

Painting Nights © Claudia Callebout

© Hugo Segers

OPEN DOEK

THEATER

Passie voor theater

OPENDOEK is de koepelorganisatie voor het amateurtheater in Vlaanderen en Brussel en verenigt iedereen met een passie voor theater, van individuele kunstenaars tot theatergroepen. Daarbij zijn we een inspirerend platform dat amateurtheater promoot en vernieuwt, voor een verbreding van het landschap en om de grenzen van kunstenaars, theatergroepen en podiumkunst te verleggen.

OPENDOEK staat open voor alle personen, voor alle theaterstijlen, voor alle disciplines, voor nieuwe ontwikkelingen en zet in op de hybriditeit van het theaterlandschap. We bieden 30.000 individueel aangesloten leden en 1000 aangesloten groepen organisatorische en artistieke ondersteuning: verzekeringen, advies over auteursrechten, de Theaterbib met meer dan 15.000 theaterteksten, theatercursussen, coaching, **speel**het**slim**, trajectbegeleiding... Daarnaast stimuleert OPENDOEK creativiteit, organiseert ontmoetingen en creëert interactie via theaterfestivals, projecten en ontmoetingsdagen voor liefhebbers en professionelen. Via onze jongerenwerking JongDOEK leggen we de basis voor het theater van de toekomst. AGE on stAGE is er voor de 55-plussers. OPENDOEK spoort overheden aan om amateurkunsten te steunen en een warm hart toe te dragen. Projectmatig wordt ingezet op kwetsbare doelgroepen als NT2-ers, gedetineerden of mensen in armoede. Ook werken we aan de internationalisering van amateurkunsten. Het OPENDOEK beleid is inclusief, divers, duurzaam en professioneel – de hele werking is daarop afgestemd.

© Sofie Wanten

OPENDOEK vzw
Zirkstraat 36
2000 Antwerpen
+32 (0)3 222 40 90
secretariaat@opendoek.be

— OPENDOEK.BE

© IliasTeirlinck

VI.BE

NIET-KLASSIEKE MUZIEK

VI.BE zet zich in voor iedereen die actief bezig is met muziek – van absolute beginners tot doorwinterde pro's met internationale ambities – en in alle genres. Van lokaal tot internationaal. Je kent ons misschien van VI.BE platform, VI.BE advies, Lokale Helden, Sound Track, Stoemp!, de VI.BE scriptieprijs, Mzkt zkt mzkt, de MIA's, Belgium Booms, etc.

VI.BE versterkt de muziekscene. Met de vinger aan de pols en bakken goesting delen we kennis van zaken en creëren we kansen voor iedereen die actief bezig is met muziek. Artiesten begeleiden we bij elke stap van hun traject, hoe bescheiden of groots hun ambities ook zijn. Spelers uit de sector bieden we advies en reiken we een professionele hand. Zo versterken we het talent en boosten we het muziekklimaat front- en backstage.

VI.BE is ook een bond- en een bandgenoot. Omdat muziek meer is dan de som van de spelers, brengen we artiesten en sector samen. Muzikanten en managers, maar ook organisatoren en beleidsmakers. We smeden banden en zetten projecten op poten die het muziekveld verbinden. Zo bouwen we samen aan een gezond en sterk muzieknetwerk dat maximale kansen biedt voor talent.

En tenslotte breekt VI.BE het muzieklandschap open. Over alle genres, niveaus en andere vakjes heen brengen we beweging in de muziekzaak en zetten we talent op de kaart. Beginners en bekende namen. Deathmetalbands en jazzcats. Van underground tot commercieel, van lokaal tot heel internationaal. Samen met iedereen die een verschil wil maken, verleggen we muzikale grenzen in Vlaanderen, Brussel en ver daarbuiten.

Aanspreekpunt voor artiest en muzieksector

VI.BE vzw
Bloemenstraat 32
1000 Brussel
+32 (0)2 504 99 00
good@vi.be

— VI.BE

© JeroenBossee

KOOR & STEM

VOCALE MUZIEK

KOREN

Aanspreekpunt voor koren en vocale muziek

Koor&Stem vzw is het aanspreekpunt voor koren en vocale muziek. Dirigenten, zangers en bestuursleden van amateurkoren kunnen bij ons terecht voor advies, vorming en podiumkansen. Een 1000-tal aangesloten koren is goed voor meer dan 35.000 zangers en een uitgebreid netwerk verspreid over heel Vlaanderen.

Met projecten als Koorklank, Doewap, De Stem van ons Geheugen, het Belgisch nationaal jeugdkoor BEvocaL en de World Choir Games 2021 ondersteunen en promoten we het samen zingen. Binnen en buiten de koorwereld, in het onderwijs en zorgsector en tot over de taal- en landsgrenzen heen. Onze activiteiten helpen zangers aan een betere zangtechniek en meer zangplezier. Voor koren en dirigenten zijn we het aanspreekpunt voor artistieke en praktische uitdagingen. Zingen in de lagere school vinden we een must en daarin ontplooien we heel wat initiatieven.

Onze projecten appelleren aan de impact van het samen zingen in alle geledingen van de maatschappij. De werking van Koor&Stem steunt op een fundamenteel respect voor de culturele diversiteit in onze gemeenschap en op een gedreven engagement van onze vele vrijwilligers.

Ook internationaal zijn we sterk actief. Koor&Stem is lid van de European Choral Association-Europa Cantat, een netwerk van koororganisaties uit 51 landen over de hele wereld. Samen goed voor samen 31.000 koren en meer dan 2,5 miljoen zangers en koorleiders.

© Noortje Palmers

Koor&Stem vzw
Pater Pirestraat 50
2018 Antwerpen
+32 (0)3 237 96 43
info@koorenstem.be

— KOORENSTEM.BE

© Jasper Léonard

BREED BEELD

FILM

FOTOGRAFIE

MEDIAKUNST

BREEDBEELD ondersteunt, informeert, inspireert en verbindt iedereen in Vlaanderen die in zijn of haar vrije tijd met fotografie, film en mediakunst bezig is. Want maak je beelden, dan toon je jouw eigen kijk op de werkelijkheid. Je laat zien wat jij ziet of wat jij wil dat wij zien. Of je nu wil ontroeren, confronteren, inspireren, informeren of reflecteren: wij zijn er rotsvast van overtuigd dat je creativiteit stimulerend is voor jezelf én voor anderen. En dus helpen wij graag waar we kunnen. Daarom bestaan wij. Om alle beeldmakers te helpen groeien. Maakt niet uit of je fotografeert, Instagramhits scoort, (kort)films maakt, virtual realitywerelden ontwerpt of polaroidbeelden tevoorschijn wappert: wij zijn er voor jou en je creativiteit. Samen bieden we je inspiratie, informatie, feedback, een community en een podium, doek of muur voor je werk. We zijn er voor de absolute beginner, de autodidact, de student, de semiprofessioneel, kortom iedereen met een passie voor een van onze disciplines.

Via onze website www.breedbeeld.org kom je alles te weten over het maken van (al dan niet bewegende) beelden.

Van inspirerende workshops, opleidingen, projecten en activiteiten tot alles over auteursrechten, subsidiekanalen, wedstrijden en open calls. Het online BREEDBEELD magazine en BREEDBEELD tv houden je op de hoogte over actuele ontwikkelingen via artikels, interviews, filmpjes en podcasts.

De BREEDBEELD foto-expo en het BREEDBEELD kortfilmfestival zetten het beste van fotografie en kortfilm in the picture. ‘Opus One’ laat dan weer het beste afstudeerwerk van fotografiestudenten schitteren. Daarnaast kan je ook voor feedbacksessies, trajectbegeleiding en studiedagen bij BREEDBEELD terecht.

Wij helpen beeldmakers groeien

© Jasper Léonard

BREEDBEELD vzw
Vorstermanstraat 7, bus 1.5
2000 Antwerpen
+32 (0)3 289 12 00
info@breedbeeld.org

— BREEDBEELD.ORG

© Kurt Van der Elst / Choreograaf Lauryn De Ruyck

DANS PUNT

DANS

Dans, danser, danst

Als steunpunt voor dans en beweging in Vlaanderen en Brussel bevordert Danspunt de artistieke kwaliteit van dans, mét oog voor het maatschappelijke belang ervan. Danspunt is gericht op makers, docenten, organisatoren, dansers en liefhebbers.

Danspunt zet in op talentontwikkeling en competentieverhoging. We bieden makers professionele artistieke coaching en brengen hun creaties naar een breder publiek. Danspunt wil dans op de kaart zetten en zet daarbij sterk in op communicatie en publieks-werking.

Danspunt zet in op groei en heeft oog voor de educatieve noden van het danslandschap. In ons aanbod hebben we daarbij aandacht voor inclusie en internationalisering. Danspunt wil actief knowhow delen: we geven zakelijk advies op maat en stimuleren kennisuitwisseling binnen het veld. Danspunt maakt werk van het borgen, innovatief ontsluiten en overdragen van (volks)dans als immaterieel cultureel erfgoed.

Danspunt is vooral de sparringpartner voor wie gebeten is door dans. De sidekick van dansers, makers en docenten. De linker- en rechterhand van scholen, gezelschappen en dansfans pur sang. Voorbij alle stijlen ondersteunen wij aanstormend talent, creëren wij kansen en zetten we dans op de kaart – in Vlaanderen, Brussel en ver daarbuiten. Zoek je een podium, vorming, advies? Wil je dans kennen, kijken, voelen? Danspunt maakt de vloer vrij voor inspirerende ontmoetingen en artistieke expressie.

Kom langs en dans, danser, danst.

© Rudy Carlier

Danspunt vzw
Sint-Salvatorstraat 18a
9000 Gent
+32 (0)9 269 45 30
info@danspunt.be

— DANSPUNT.BE

LEDEN-ORGANISATIE WERD OPEN STEUNPUNT

DE SWITCH VAN CENTRUM VOOR BEELDEXPRESSIE NAAR BREEDBEELD

De traditie van een organisatie is het resultaat van jaren rijpen. Traditie biedt een organisatie zekerheid en financiële stabiliteit, maar kan net daardoor ook een rem zijn voor verandering. De keuze om het niet meer te hebben over 'lidmaatschap' of 'leden' en te evolueren van een ledenorganisatie naar een open steunpunt, liep voor BREEDBEELD niet van een leien dakje.

Meer dan 40 jaar traditie

Een korte blik op die traditie: het voormalige Centrum voor Beeldexpressie, 'het CvB', ontstond in 2001 als een versmelting van verschillende koepelorganisaties voor fotografie en film. De overheid voegde daar nog de opdracht multimedia/mediakunst aan toe. Deze koepels verenigden de lokale foto- en filmverenigingen in Vlaanderen en Brussel en hadden hun wortels in de jaren '70. Meer dan 40 jaar traditie dus. Deze groepen met hun samen 5000-tal leden zorgden voor een aanzienlijke inkomstenstroom, goed voor ongeveer 15 procent van het budget van het toenmalige CvB. Een groot deel van dat budget vloeide terug naar deze groepen.

Waarom veranderen?

Ondanks die achtergrond is het Centrum voor Beeldexpressie altijd een 'open' organisatie geweest. Alle activiteiten stonden open voor iedereen, ook voor niet-leden. Met middelen vanuit een extern projectfonds werden regelmatig activiteiten opgezet, gericht op specifieke doelgroepen, zoals studenten en jongeren. Waarom dan deze structuur toch veranderen?

Daar waren drie grote redenen voor. Ten eerste: de werking van de organisatie was afgestemd op een te klein segment van het potentiële publiek. Uit onderzoek naar de amateurkunstensector bleek dat in Vlaanderen en Brussel in het totaal meer dan 300.000 mensen in meer of mindere mate met foto, film of mediakunst bezig zijn. Met 5000 aangesloten leden, bereikte het Centrum voor Beeldexpressie daar maar een fractie van, met bovendien een heel eigen traditie. Veel van de activiteiten van het CvB, ook al stonden ze open voor iedereen, waren daardoor geënt op de noden van deze verenigingen. Dat stond vernieuwing en verbreding in de weg. Ook de structuur van de organisatie – de raad van bestuur en de algemene vergadering waren samengesteld uit de traditionele achterban – zorgde voor te weinig voeling met het bredere veld.

Ten tweede vormden foto- en filmverenigingen ook een demografisch erg eenzijdige groep. De naamsverandering in 2018 gebeurde dan ook met de idee om een breder publiek aan te spreken waar de gender- en leeftijdskloof minder duidelijk aanwezig was.

Ten slotte vormde het lidmaatschap an sich ook een struikelblok voor verbreding. Activiteiten met een ledenvoordeel kunnen externe deelnemers het gevoel geven van een inner circle waar ze niet toe behoren. Deze drempel van het eigenlijke lidmaatschap werd weggewerkt, zodat de stap naar de organisatie gemakkelijker werd.

Een nieuw publiek

De traditionele doelgroep – nog steeds 250 aangesloten foto- en filmgroepen – was en blijft een vruchtbare bodem voor de landelijke koepel voor fotografie, film en mediakunst. Met de hervorming van het lidmaatschap wilde BREEDBEELD deze groep een correcte plaats geven in het geheel van haar werking en zo ruimte creëren voor initiatieven voor nieuwe doelgroepen, afgestemd op de noden van de hele sector. Heel deze hervorming vroeg om een nieuwe doorstart, met een nieuwe, frisse aanpak, onder een nieuwe naam: BREEDBEELD!

— BREEDBEELD.ORG

DANSPUNT ALS OPEN HUIS

In 2018 heeft Danspunt de structuur van een ledenorganisatie verlaten. Danspunt zet zich sindsdien volop in om haar werking open te trekken naar iedereen die bezig is met dans.

Danspunt was sinds de oprichting een ledenorganisatie. Om beroep te doen op haar diensten, konden groepen en individuen zich aansluiten als lid. Vandaag wil Danspunt breed inzetten op een dienstverlening voor iedereen uit de danssector. Het lidmaatschap wordt losgelaten, in de plaats komt een helder doelgroepenbeleid.

Choreografen, docenten, dansers, en organisatoren kunnen intekenen op het aanbod van Danspunt, à la carte en volgens hun eigen noden. Aansluitend faciliteert Danspunt ook de kennisdeling en samenwerking binnen de dansgemeenschap. Ze zorgt ervoor dat de sector niet enkel de weg naar Danspunt, maar ook naar elkaar vindt.

Het is een uitdaging om met een 'open huis' zonder leden een grote betrokkenheid te genereren bij de dansminnende doelgroep. Toch zijn de zichtbaarheid en toegankelijkheid van Danspunt nu al merkelijk gestegen. Steeds meer mensen vinden de weg naar het aanbod van Danspunt.

— DANSPUNT.BE

OP/TIL cultuur in alle richtingen

Ben je lid van een amateurvereniging? Of engageer je je binnen het cultuurbeleid van jouw dorp of stad? En vooral: wil je graag nieuwe, uitdagende samenwerkingen aangaan? Dan is OP/TIL er om jou te informeren, inspireren en ondersteunen. OP/TIL stimuleert cultuur in alle richtingen. Over de grenzen van gemeenten heen, dus bovenlokaal. Tussen genres, sectoren, disciplines of beleidsdomeinen, dus ook transversaal.

Tijdens infosessies geeft OP/TIL een antwoord op vragen. Hoe vraag je subsidies aan voor je project? Waar vind je partners? OP/TIL inspireert ook met voorbeelden van verbindende praktijken via de website en andere communicatiekanalen. Meer weten? Kom naar een event, volg een workshop, ontmoet en leg de link vanuit jouw culturele praktijk.

OP/TIL
Ravensteingalerij 50
1000 Brussel
+32 (0)2 670 06 70
info@cultuuroptil.be

— CULTUUROPTIL.BE

DE FEDERATIE
sociaal-cultureel werk & amateurkunsten

De Federatie verenigt, vertegenwoordigt en informeert (leden)organisaties die over heel Vlaanderen en Brussel actief zijn in het sociaal-cultureel werk en de amateurkunsten.

Maar we durven verder kijken: ook initiatieven op (boven)lokaal vlak staan op onze radar. En voor alle burgers die positieve alternatieven zoeken voor onze samenleving en de ambitie hebben om met hun project te groeien en zo het lokale te overstijgen, stampten we een heuse State of the Region uit de grond. In verschillende regio's brengen we zo creatieve en geëngageerde burgers in contact met elkaar.

Vlaanderen is voor ons ondenkbaar zonder amateurkunsten en sociaal-cultureel werk. Ze zijn het peper en zout van ons sociaal weefsel. Dat is waar wij in geloven. Dat is wat ons drijft, elke dag opnieuw!

De Federatie
Gallaitstraat 86, bus 12
1030 Brussel
+032 (0)2 244 93 39
info@defederatie.org

— DEFEDERATIE.ORG